

ARXITEKTURAVIY LOYIHALASH ASOSLARI

Maftuna Nematullayeva

Samarqand Davlat Arxitektura-qurulish universiteti talabasi

Yulduz Normurodova

Arxitektura tarixi va nazariyasi katta o'qituvchisi

Annotatsiya: *Arxitektura va shaharsozlikning kasbiy yo'nalishi ularning mazmuniga ta'sir qiladi, bu albatta funktsional tipologiyani, qurilish materiallari, konstruksiyalari va texnologiyasini hisobga olish va tahlil qilish, ijtimoiy-iqtisodiy masalalar va boshqalar nazarda tutilgan.*

Kalit so'zlar: *davriy texnik taktika, epizodik foydalanish, fazoviy, ekspressiv, metallurgiya, me'moriy-badiiy ekspressiv*

Asosiy qism: Shahardagi xizmat ko'rsatish muassasalari aholi hayotining barcha jabhalarini qamrab oluvchi yagona tizimni shakllantirishi kerak. Funktsional asosda xizmat ko'rsatish ob'ektlari bo'linadima'muriy-davlat, madaniy-ma'rifiy vako'ngilochar, sog'lomlashtirish va jismoniy tarbiya va sport; savdo va uy xo'jaligi. Guruhlarning har biri o'z markazlari va xizmat ko'rsatish tarmoqlariga ega. Foydalanish chastotasi (aylanish) bo'yicha barcha muassasalar uch guruhga bo'linadi:

1. kundalik (birlamchi) parvarish - bolalar bog'chalari, maktablar, sport va o'yin maydonchalari, oziq-ovqat do'konlari, dorixonalar, kommunal xizmatlar. dan masofalar Ushbu ob'ektlarning yashash joylari 300 dan ortiq bo'lishi kerak (bolalar bog'chalari) - 500 m, ya'ni. 10 - 15 min. yurish masofasi. Ular mikrorayonlar ichida joylashgan;

2. davriy texnik xizmat ko'rsatish - poliklinikalar, savdo markazlari, sport inshootlari, kutubxonalar, ma'muriy muassasalar

o'ttiz tumanlar va boshqalar. Yashash joylaridan masofalar 15 bilan belgilanadi

THE ROLE OF EXACT SCIENCES IN THE ERA OF MODERN DEVELOPMENT

min. transportdan foydalanish imkoniyati (1,5 - 3 km). Ular ichida joylashgan bo'lishi mumkin

tuman jamoat markazi yoki bir nechta markazlarda;

3. epizodik foydalanish - shahar ma'muriyati, teatr, bank markaziy ofisi va boshqalar. Shahar markazida joylashgan masofa - 20 - 30 daqiqa (1 soatgacha) transportdan foydalanish imkoniyati.

Ilmiy muassasalar, yirik sport inshootlari, ixtisoslashtirilgan savdo markazlari va boshqalar. shaharning chetidagi ixtisoslashtirilgan markazlarda rekreatsiya zonalari bilan tutashgan joyda joylashgan bo'lishi mumkin.

Aholi punkti hududining katta qismini turar joylar egallaydi va shuning uchun shahar va qishloqlarning umumiy qiyofasini belgilaydi. Binoning me'moriy yechimining ekspressivligiga erishiladi shakllarning xilma-xilligi, detallarning xususiyatlari, individual plastiklik binolar, shuningdek, butun hajm-fazoning o'ylanganligi qurilish kompozitsiyalari. Uzun ko'chaning me'moriy ko'rinishini ishlab chiqishda siz metrik (tor, qisqa ko'chalar), ritmik (aktsiyali binolar bilan shahar bo'ylab magistrallar) va metroritmik qurilish usullaridan foydalanishingiz mumkin. (uzun keng ko'chalar) kompozitsiyalari.

Turar-joy binolari jabhalarining nozik artikulyatsiyasiga ega - insonning o'lchamlariga mos keladigan kichik hajmdagi elementlar (ochilishlar va tirgaklar). Seksiyonel uy-joy qurilishidan foydalanishga olib keladi. Butun turar-joy binosining ko'rinishini aniqlaydigan xonadonlar, derazalar, balkonlar, loyihalar bo'yicha metrik takrorlash. Yuqoridagi xususiyatlarning kombinatsiyasi obodonlashtirilgan hovlilar, ularning ichida kichik binolar mavjud maktablar va maktabgacha ta'lim muassasalari, kichik me'moriy shakllarning mavjudligi binoning osoyishta, qulay tabiatini belgilaydi mahallalar. Jamoat binolari subordinatsiya bilan tavsiflanadi hajmlar, kompozitsion o'qlarni tanlash, ommaviy kirishlarga va boshqa kompozitsion elementlarga urg'u berish asosiy tamoyildir.

THE ROLE OF EXACT SCIENCES IN THE ERA OF MODERN DEVELOPMENT

Binoni aksentatsiya qilish texnikasi uzoq yoki qisqa masofadan qabul qilinadigan hududlar uchun muhim bo'lib, ularning fazoviy ekspressivligini oshiradi. Asosiy ko'chalarni rivojlantirish binolarning me'moriy elementlarini, ularning plastmassalarini kengaytirishni, aksanlarni kuchaytirishni va shuningdek, birinchi qurilgan va birlashtirilgan davlat muassasalari va korxonalar arxitekturasi bilan turar-joy qismlarining kombinatsiyasi turar-joy binolarining qavatlarini. Bunday qo'shimchalar katta vitrlarning mavjudligi, tayanchlarning kattalashtirilgan qadami bilan tavsiflanadi. Kechqurun ko'chalarning ta'sirchanligi yoritilgan do'kon oynalari va reklama bilan ta'kidlanadi.

Binoning tabiatini tanlashda, albatta, hisobga olinishi kerak mahalliy sharoit, xususan, er relyefi, suv havzalarining mavjudligi va va boshqalar. Tog' yonbag'irlarida aniq joylashgan hududda kengaytirilgan binolarni birlashtirgan terasli binoga o'xshaydi yakka tartibdagi minora tipidagi uylar va zinapoyali teraslar relyef qulagandan keyin binolardek.

Qishloq hududlari asosiy ko'chalar va yo'laklar bo'ylab muntazam obodonlashtirishning uyg'unligi bilan ajralib turadi, turar-joy binolari daryolar bo'yida, tepalik va erlarda go'zal joylashadi. Shuningdek, butun binoning, jamoatchilikning tuguni bo'lgan aholi punkting yagona jamoat markaziga e'tibor qaratiladi markaz afzal yaxshi bilan baland saytida joylashgan bo'lishi kerak perimetr ko'rinishi. Siluet kompozitsiyasini yaratish yaxshilanadi majmuaning me'moriy ekspressivligi oshadi.

Sanoat binolari bo'yicha tasniflanadi sanoatning asosiy turlari bilan (metallurgiya - qora varangli, mashinasozlik, kimyo sanoati, o'rmon xo'jaligi, oziq-ovqat ...). Qishloq xo'jaligi binolari - faqat qishloq xo'jaligi jarayonlari uchun mo'ljallangan binolar - chorva va parrandalarni saqlash, qishloq xo'jaligi texnikasini saqlash va ta'mirlash va boshqalar.

THE ROLE OF EXACT SCIENCES IN THE ERA OF MODERN DEVELOPMENT

Binolarga qo'yiladigan birinchi talablardan biri Qadimgi Rim me'mori Vitruviy (miloddan avvalgi 1-asr o'rtalari) tomonidan ishlab chiqilgan. "Foydalanish, kuch, go'zallik". Zamonaviy versiyada ushbu talablar quyidagicha tuzilgan:

- funksional (texnologik) maqsadga muvofiqligi - bino ish, hayot, dam olish yoki boshqa uchun qulay bo'lishi kerak bo'lgan jarayon;
- texnik imkoniyati - bino kuchli, bardoshli bo'lishi kerak, insonni barcha ta'sirlardan ishonchli himoya qilishi kerak.
- atrof-muhit;
- me'moriy-badiiy ekspressivlik – tashqi ko'rinishning jozibadorligi, insonning psixologik holatiga foydali ta'siri;
- iqtisodiy maqsadga muvofiqlik - maksimalni olish
- hisobga olingan holda minimal xarajat bilan maqsadga muvofiq natija nafaqat binoni qurish narxi, balki uning ishlashi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Shodieva, S. H., & Roziqovna, R. M. (2023). OLIIY O 'QUV YURLARIDA MASHG 'ULOTLAR SIFATI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILMIY MAQOLALARINING O 'RNI. PEDAGOGS jurnali, 25(1), 52-55.
2. Shodieva, S. H., Roziqovna, R. M., & Hamzaevich, S. J. (2023). BUGUNGI KUN KITOBBLARI QANDAY BO 'LISHI KERAK. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 1(1), 19-24.
3. Musayeva, S., Usmanov, S., & Ruzikhulova, N. (2022). IMPROVING THE MECHANISM FOR STIMULATING PARTICIPANTS IN THE DISTRIBUTION OF PRODUCTS. Science and innovation, 1(A6), 424-429.
4. Norov, I. (2020). THE IMPORTANCE OF THE PISA PROGRAM IN THE PRIMARY GRADES. INTERNATIONAL JOURNAL OF DISCOURSE ON INNOVATION, INTEGRATION AND EDUCATION.